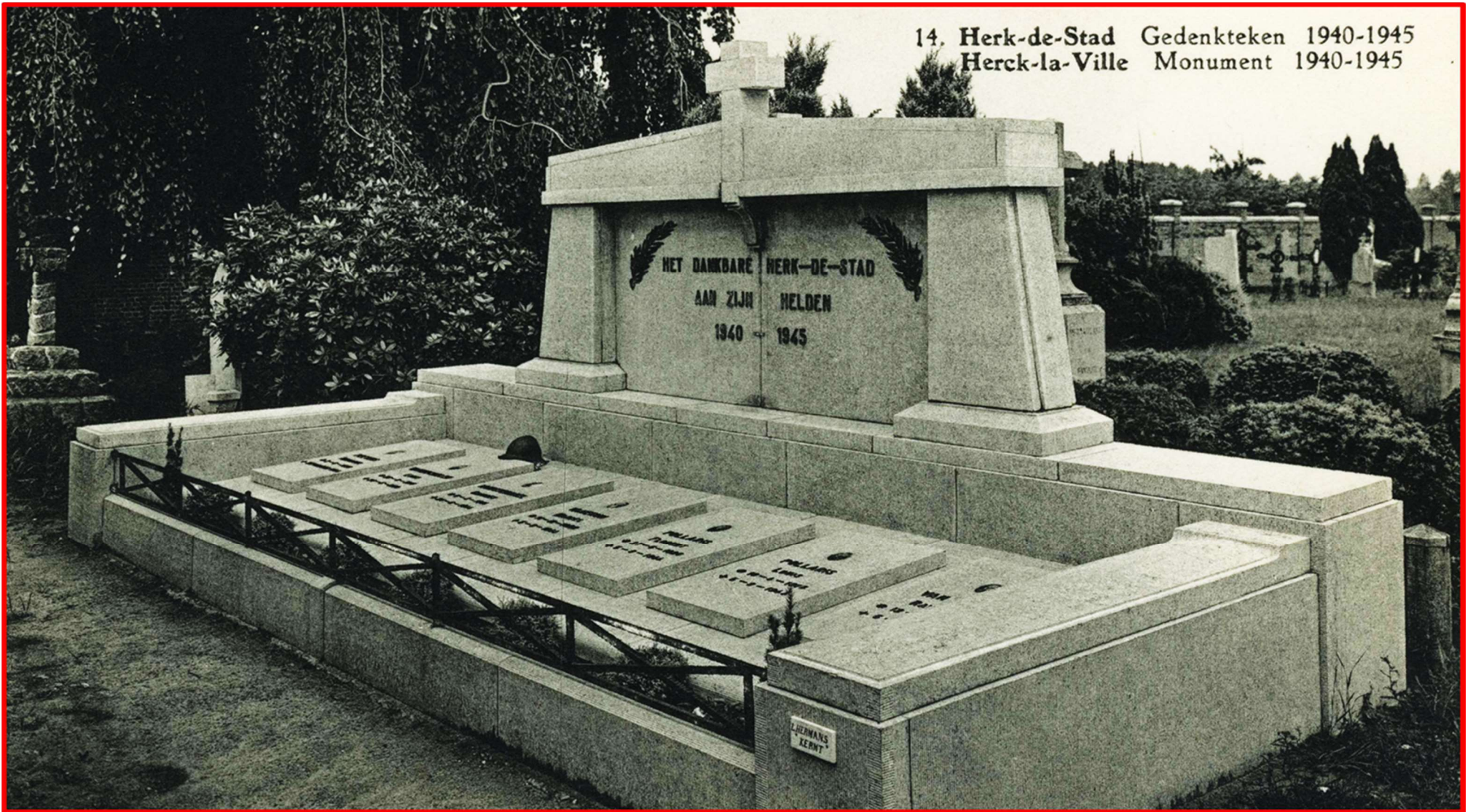
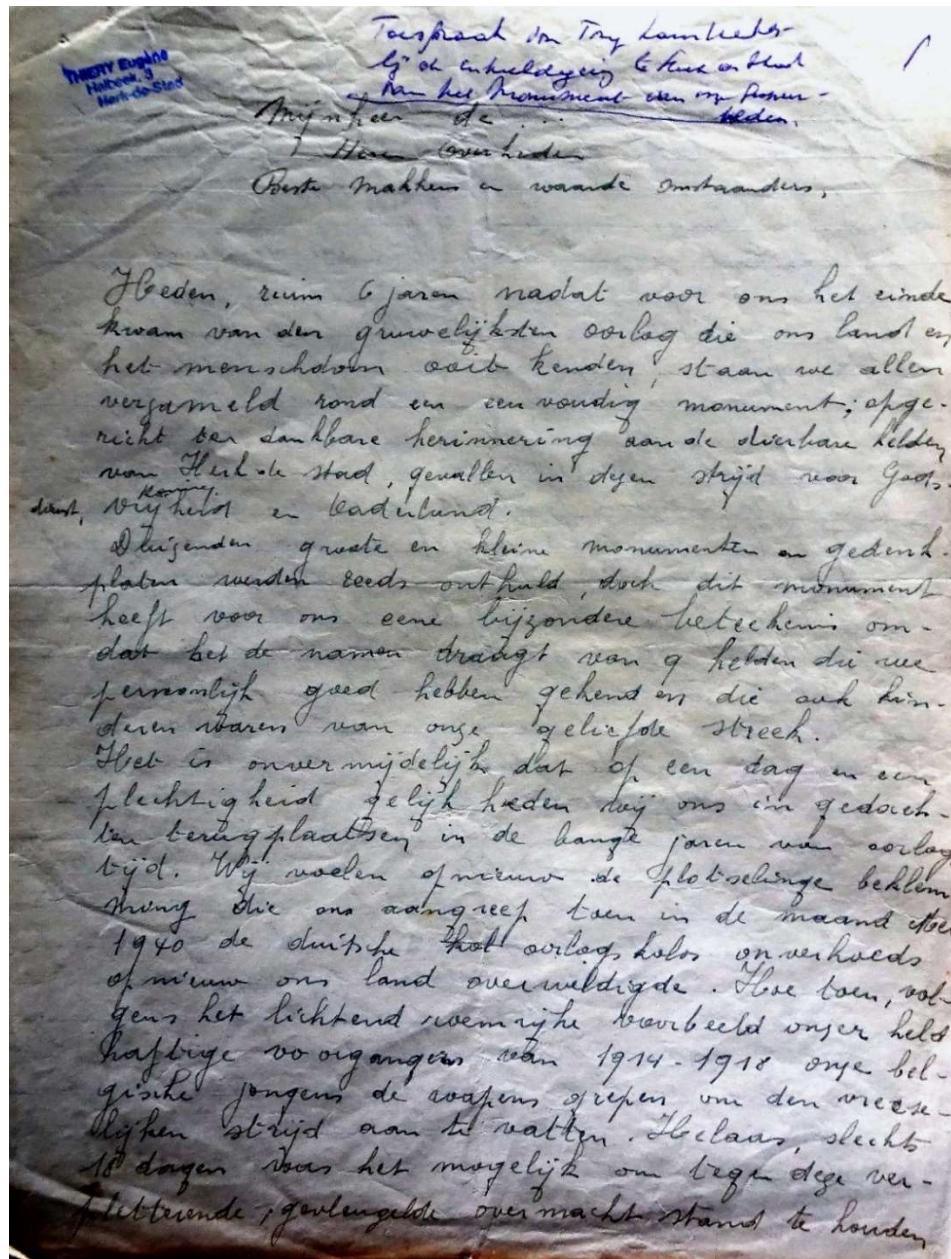

Toespraak gehouden door de
heer Tony Lambrechts,
bevelhebber van het
Geheim Leger Limburg,
bij de inhuldiging van het
oorlogsmonument te Herk-de-Stad
op 11 november 1950.

Bron: Archief Eugène Thiery – Roeselare

14. Herk-de-Stad Gedenkteken 1940-1945
Herck-la-Ville Monument 1940-1945

Toespraak van Tony Lambrechts bij de inhuldiging te Herk-de-Stad van het monument van onze kameraden.

Mijnheer de ...
Heren Overheden
Beste makkers en waarde omstaanders,

Heden, ruim 6 jaren nadat voor ons het einde kwam van den gruwelijksten oorlog die ons land en het menschedom ooit kenden, staan we allen verzameld rond een eenvoudig monument; opgericht ter dankbare herinnering aan de dierbare helden van Herk-de-Stad, gevallen in dezen strijd voor Godsdienst, Koning, vrijheid en vaderland.

Duizenden groote en kleine monumenten en gedenkplaten werden reeds onthuld, doch dit monument heeft voor ons eene bijzondere beteekenis omdat het de namen draagt van 9¹ helden die we persoonlijk goed hebben gekend en die ook kinderen waren van onze geliefde streek.

Het is onvermijdelijk dat op een dag en een plechtigheid gelijk heden wij ons in gedachten terugplaatsen in de bange jaren van oorlogstijd. Wij voelen opnieuw de plotselinge beklemming die ons aangreep toen in de maand Mei 1940 de duitsche ~~ket~~ oorlogskolos onverhoeds opnieuw ons land overweldigde.

Hoe toen, volgens het lichtend roemrijke voorbeeld onzer heldhaftigen voorgangers van 1914-1918 onze belgische jongens de wapens grepen om den vreeslijken strijd aan te vatten. Helaas, slechts 18 dagen was het mogelijk om tegen deze verpletterende, gevleugelde overmacht stand te houden

¹Het monument werd opgericht voor zeven gesneuvelden.

Een kwam de kapitulatie die voor zooveel
 belgische soldaten de gevangenschap in de krijgsgevangenen-
 kampen betekende, terwijl hier een meer dan
 4 jaar lange bezetting begon.
 Reeds had voor Herk-de-Stad de 18 daagse veld-
 tocht een jong leven neergeveld, een jong en dap-
 per soldaat nl. Van Mechelen Louis, gesneuveld met
 de wapens in de vuist te Denderwindeke.
 Na hun overweldigende blitzkrieg die op korten
 tijd Holland, België en zelfs het groote Frankrijk
 verlamden en verpletterden meenden de haagmoedige
 Ubbermensen zelfs de Duitschen zich noemden
 dat het voorged afgevoerd was met onze onaf-
 hankelijkheid en dat onze vrijheid slechts deze
 gun tijd dewelke het hun belieftde ons te geven en
 dat was de nazie slavernij. Tienduizenden jongemannen
 werden uit hun huizen gehaald en
 aan hun gezin weggevoerd om te gaan werken
 in de duitsche fabrieken. Verder bleef deze
 duitsche vrijheid ons slechts nog ^{andere} vernederingen,
 ook armoede verduldheid en nazie propaganda
 Maar die heerszuchtige overweldiger vergat
 dat in dit land en overal nog mannen waren
 die alhoewel lamgelegd door de wapens, zich
 nog niet hadden verloren gegeven, mannen be-
 zield met een diepe oprechte liefde voor hun
 arm vernederd vaderland, mannen, die het
 stralend voorbeeld der ouders van 14-18 niet kon-
 den of wilden vergeten en waardig wilden zijn aan
 de onverzettelijke Yersoldaten van 14-18.
 Neen, zij ook wilden het hoofd niet neerleggen

2)

Toen kwam de kapitulatie die voor zooveel belgische soldaten de
 gevangenschap in de krijgsgevangenkampen betekende, terwijl hier een
 meer dan 4 jaar lange bezetting begon.

Reeds had voor Herk-de-Stad de 18 daagse veldtocht een jong leven
 neergeveld, een jong en dapper soldaat nl. Van Mechelen Louis,
 gesneuveld met de wapens in de vuist te Denderwindeke².

Na hun overweldigende blitzkrieg die op korten tijd Holland, België en
 zelfs het groote Frankrijk verlamden en verpletterden meenden de
 hoogmoedige Übermensen zoals de Duitschen zich noemden dat het
 voorgoed afgelopen was met onze onafhankelijkheid en dat onze vrijheid
 slechts deze zou zijn dewelke het hun belieftde ons te geven en dat was "de
 nazie slavernij". Tienduizenden jongemannen werden uit hun huizen
 gehaald en van hun gezin weggevoerd om te gaan werken in de duitsche
 fabrieken.

Verder bracht deze duitsche vrijheid ons slechts nog andere
 vernederingen, ook armoede verdeeldheid en nazie propaganda.
 Maar deze heerszuchtige overweldiger vergat dat in dit land en overal
 nog mannen waren die alhoewel lamgelegd door de wapens, zich nog niet
 hadden verloren gegeven, mannen bezield met eene diepe oprechte liefde
 voor hun arm vernederd vaderland, mannen, die het stralend voorbeeld
 der ouders van 14-18 niet konden of wilden vergeten en waardig wilden
 zijn, aan de onverzettelijke Yersoldaten van 14-18.

Neen, zij ook wilden het hoofd niet neerleggen

² Louis Vanmechelen sneuvelde in Scheldewindeke en niet in Denderwindeke zoals de heer Tony Lambrechts hier schrijft.

5)

en waren bereid alles te doen om eenmaal de dierbare vrijheid te helpen terug herwinnen. Deze mannen bonden elkander in het geheim, zij organiseerden zich en werden een sterke geduchte macht, vormden een alom tegenwoordig maar onzichtbaar spookleger waarvoor de machtige bezetter men angst had dan hij toonen wou. Dit geheim leger was de sterke dam waarop de vloed van de naziepropaganda zich verpletterde, dit geheim leger schiep opnieuw de hoop in de vrijheids minnende harte der belgen. Het ontroofde den duitschen tyran duizenden arbeiders die zich overal verborgen, onttrok aan zijne opsporingen de geallieerde vliegers, bespioneerde zijne macht, zijne installaties, zijne strijdkrachten en brachten onze dappere geallieerden volledig op de hoogte van de duitsche organisaties, van zijn vliegterreinen, zijn verbindingen, zijn transporten, zijn moraal enz. Ook waar het noodig was werden duitsche installaties ongenadig gesaboteerd. En deze strijd was hard, ja hard en ongenadig en onverbiddelijk. De woeste bezetter in zijne onmacht om dit geheim te breken, wreekte zich onverbiddelijk op de leden die hem ongelukkiglijk in handen vielen. Hoevele duizenden werden gefolterd en naar uitroeikampen gestuurd en erger, hoevelen deze dappere strijders werden ongenadig gefusilleerd of zelf gedood zonder vorm van proces. Ja, de duitschers noemden ons terroristen, bandieten en communisten. Al hun haat en onmacht klonk in deze scheldwoorden en zij huilden deze namen in alle richtingen,

3)

en waren bereid alles te doen om eenmaal de dierbare vrijheid te helpen terug herwinnen.

Deze mannen vonden elkander in het geheim, zij organiseerden zich en werden een sterke geduchte macht, vormden een alom tegenwoordig maar onzichtbaar spookleger waarvoor de machtige bezetter meer angst had dan hij toonen wou. Dit geheim leger was de sterke dam waarop de vloed van de naziepropaganda zich verpletterde, dit geheim leger schiep opnieuw de hoop in de vrijheids minnende harte der belgen.

Het ontroofde den duitschen tyran duizenden arbeiders die zich overal verborgen, onttrok aan zijne opsporingen de geallieerde vliegers, bespioneerde zijne macht, zijne installaties, zijne strijdkrachten en brachten onze dappere geallieerden volledig op de hoogte van de duitsche organisaties van zijn vliegterreinen, zijn verbinding en zijn transporten, zijn moraal enz.

Ook waar het noodig was werden duitsche installaties ongenadig gesaboteerd; en deze strijd was hard ja hard en ongenadig en onverbiddelijk. De woeste bezetter in zijne onmacht om dit geheim leger te breken, wreekte zich onverbiddelijk op de leden die hem ongelukkiglijk in handen vielen.

Hoevele duizenden werden gefolterd en naar uitroeikampen gestuurd en erger, hoevelen deze dappere strijders werden ongenadig gefusilleerd of zelfs gedood zonder vorm aan proces. Ja, de duitschers noemden ons terroristen, bandieten en communisten.

Al hun haat en onmacht klonk in deze scheldwoorden en zij huilden deze namen in alle richtingen.

41)

steeds herhaald, ten einde aan de bevolking
 gelve den indruk te geven dat wij dat waren, maar
 het belgisch volk wist wel beter: behoudens een
 gedeelte verraders en zwarte politiekers was het
 belgisch volk fier op zijn geheim leger, het ver-
 borg het, het beschermde het. Arme werklieden
 spaarden wat brood uit den mond om het te deelen met
 een maquisard, eenvoudige menschen riskeerden
 hun leven voor onze jongens, overal vonden we
 vrienden, steun, toevluchtsoorden en hulp. Het was
 het ware België, het kleine, maar onverzettelijk land
 dat steeds op nieuw zijn vrijheid herwon.
 Er is zoveel gebeurd tijdens deze jaren, zoveel
 dat schoon, heldhaftig en edel was.

Ook hier bekleedt Herk-de-Stad eene vooraanstaande
 plaats. Ik denk met een herinnering van eerbiedige
 bewondering aan den schoonen dapperen waarnijer Vincent
 Georges Vanisterdael. Een schoon, hoe subliem was het
 einde van zijn geheimen strijd. Zijn leven geven voor
 zijn gevangne makkers. Hij was een dapper onder
 de dapperen.

Ik denk aan die heldhaftige dappere mannen van
 Herk-de-Stad die gekleed in de grijze schamele salo-
 pet van geheim leger soldaat, den laatste bevrijdings-
 strijd aanbonden tegen het reeds zwaar gewonde
 oorlogsmonster, doch die nog vielen in dit laatste
 gevecht. Zoo gaven Vanwing Raymond, Pollaris
 Florent, Pollaris Louis, Vannerum Marcel en
 Peeters Theodoor, op het oogenblik dat de vrijheidszon reeds
 aan de hem verscheen hun leven voor ons allen.

Nog twee andere dappere jonge strijders van Herk-
 de-Stad lieten op vreemden bodem hun leven voor

4)

steeds herhaald, ten einde aan de bevolking zelve den indruk te geven dat
 wij dat waren maar het belgisch volk wist wel beter: behoudens een
 gedeelte verraders en zwarte politiekers was het belgisch volk fier op zijn
 geheim leger, het verborg het, het beschermde het. Arme werklieden
 spaarden wat brood uit de mond om het te deelen met een maquisard³,
 eenvoudige menschen riskeerden hun leven voor onze jongens, overal
 vonden we vrienden, steun, toevluchtsoorden en hulp. Dit was het ware
 België, het kleine maar onverzettelijk land dat steeds opnieuw zijn
 vrijheid herwon.

Er is zoveel gebeurd tijdens deze jaren, zoveel dat schoon, heldhaftig en
 edel was. Ook hier bekleedt Herk-de-Stad eene vooraanstaande plaats. Ik
 denk met een herinnering van eerbiedige bewondering aan den schoonen
 dapperen roemrijken vriend Georges Vanisterdael. Hoe schoon, hoe
 subliem was het einde van zijn geheimen strijd. Zijn leven geven aan zijn
 gevangen makkers. Hij was een dappere onder de dapperen.

Ik denk aan die heldhaftige dappere mannen van Herk-de-Stad die
 gekleed in de grijze schamele salopet⁴ van geheim leger soldaat, den
 laatste bevrijdingsstrijd aanbonden tegen het reeds zwaar gewonde
 oorlogsmonster, doch die nog vielen in dit laatste gevecht. Zo gaven
 Vanwing Raymond, Pollaris Florent, Pollaris Louis, Vannerum Marcel en
 Peeters Theodoor, op het oogenblik dat de vrijheidszon reeds aan de kiem
 verscheen hun kostbaar leven voor ons allen. Nog twee andere dappere
 strijders van Herk-de-Stad lieten op vreemden bodem hun leven voor

³ Maquis waren guerrilla-eenheden van de Franse verzetsbeweging (de Résistance) die gedurende de Tweede Wereldoorlog actief waren. Er werd gewapend verzet gepleegd tegen de Duitsers en de leden van de Maquis zaten ondergedoken in de natuur van het Franse platteland; aan dit laatste ontleenden zij hun naam.

⁴ Werkbroek

ons aller vrijheid.
 Buntinx Léon, stierf eenzaam en verlaten in een concentratiekamp in Duitsland.
 Sleuvelde Louis, sneuvelde de wapens in de vuist in Tunisië.
 Laat ons gedenken dat de dood ver van huis en gescheiden van de geliefden zoo zwaar en bitter valt, dat geen woorden bestaan om dit uit te drukken.
 Dierbare familieleden van deze groote helden, laat heden niet alleen de trauma's overwinnen want uwe heerlijke bloedverwanten verdienen dat ge fier over hen zijt. Aanschouwt de diepe hulde die we hen brengen ook als eene hulde aan Uzelve.
 God had hen noodig, zij waren reeds waardig om bij Hem te gaan in het eeuwige Vaderland.
 Voor ons die hier nog ~~blijven~~ zijn, blijven wij de symbolen van plichtsbef, getrouwheid en vaderlandsliefde. Ja, wij hebben hen nog noodig!
 Zie, reeds dreigt opnieuw een zeer groot gevaar, gevaar voor onze vrijheid, voor onzen godsdienst, voor de toekomst van onze kinderen. Gij allen kent dit gevaar.
 Laten wij daarom allen en gij vooral, de jongeren opkijken naar het stralend voorbeeld van dezen die wij nu huldigen, Laat ons dit zweren aan hen: Lieve Dooden, Gij die ons in de uren van het gevaar den weg hebt gewezen, wij zullen dezen weg volgen, desnoods zelfs Gij ons leven offeren voor God, vaderland, vrijheid en vrede.
 Dit is de grootste en zuiverste hulde die we kunnen brengen aan U, lieve Dooden.
 Tony Lambrechts
 D.S.O.

5)

ons aller vrijheid

Buntinx Léon stierf eenzaam en verlaten in een concentratiekamp in Duitsland.

Deweerdts Louis sneuvelde de wapens in de vuist in Tunisië.

Laat ons gedenken dat de dood ver van huis en gescheiden van de geliefden zoo zwaar en bitter valt dat geen woorden bestaan om dit uit te drukken.

Dierbare familieleden van deze groote helden, laat heden niet alleen de trauma's overwinnen want uwe heerlijke bloedverwanten verdienen dat ge fier over hen zijt. Aanschouwt de diepe hulde die we hen brengen ook als eene hulde aan Uzelve.

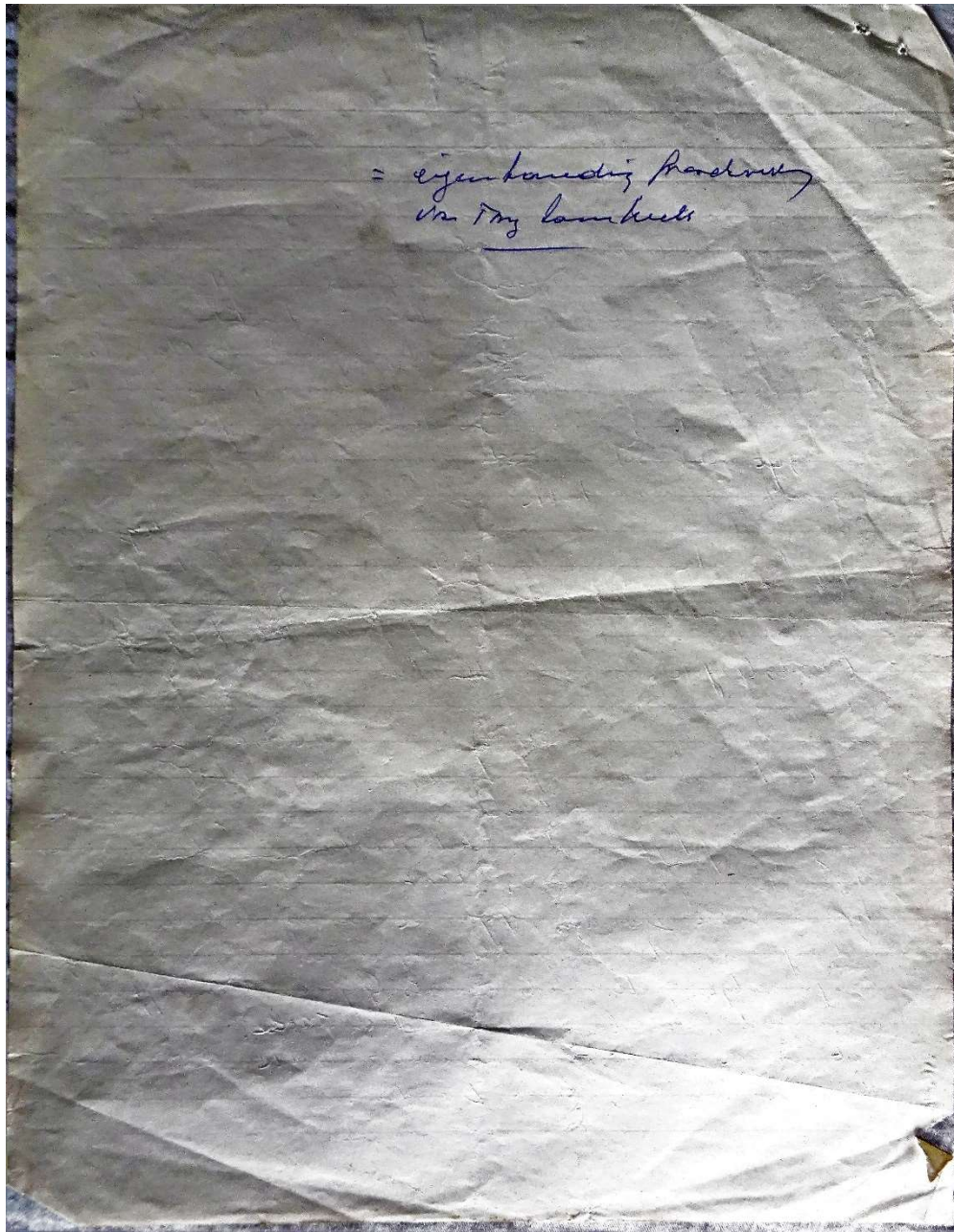
God had hen noodig, zij waren reeds waardig om bij Hem te gaan in het eeuwige Vaderland. Voor ons die hier nog ~~blijven~~ zijn, blijven wij de symbolen van plichtsbef, getrouwheid en vaderlandsliefde. Ja, wij hebben hun nog noodig! Zie reeds dreigt opnieuw een zeer groot gevaar, gevaar voor onze vrijheid, voor onzen godsdienst, voor de toekomst van onze kinderen. Gij allen kent dit gevaar.

Laten wij daarom allen en gij vooral, de jongeren opkijken naar het stralend voorbeeld van dezen die wij nu huldigen, Laat ons dit zweren aan hen: Lieve Dooden, Gij die ons in de uren van het gevaar den weg hebt gewezen, wij zullen dezen weg volgen, desnoods zoals Gij ons leven offeren voor God, vaderland, vrijheid en vrede.

Dit is de grootste en zuiverste hulde die we kunnen brengen aan U, lieve Dooden.

Tony Lambrechts D.S.O.⁵

⁵ D.S.O. = Distinguished Service Order, het is de hoogste Britse onderscheiding die men kon krijgen voor bewezen diensten tijdens de Tweede Wereldoorlog en de afkorting wordt meestal na de naam geplaatst.

= eigenhandig geschreven dr Tony Lambrec(h)ts